

МВС УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Науково-дослідна лабораторія з проблем досудового
розслідування

**Модернізація системи соціального захисту
поліцейських**

Науково-методичні рекомендації

Харків – 2022

УДК 342.9
М54

Рекомендовано до друку та використання в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України науково-методичною радою Харківського національного університету внутрішніх справ (протокол № 11 від 28.11.2022 року)

Рецензенти:

1. **Музичук О.М.** – декан факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції.

2. **Волокітенко І.О.** – заступник начальника ГУНП в Вінницькій області, доктор філософії, майор поліції.

Укладачі:

Шатрава С.О. – завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, підполковник поліції;

Джафорова О.В. – професор кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, підполковник поліції;

Кріцак І.В. – старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, підполковник поліції;

Денищук Д.Є. – науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування Харківського національного університету внутрішніх справ;

Погорілець О.В. – науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування Харківського національного університету внутрішніх справ.

Метою науково-методичних рекомендацій є визначення сутності та розкриття особливостей правового регулювання соціального захисту працівників Національної поліції України та перспектив його вдосконалення.

Модернізація системи соціального захисту поліцейських : наук.-метод. рекомен. / С. О. Шатрава, О. В. Джафорова, І. В. Кріцак, Д. Є. Денищук, О. В. Погорілець Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2022. 36 с.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ.....	4
II. ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	6
III. ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НОРМ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА СТОСОВНО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	8
IV. АНАЛІЗ ЗАКОНОПРОЄКТНОЇ БАЗИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	10
V. СТОСОВНО БЕЗПЕКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПОКРАЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЧЕРЕЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРЕАТИВНИХ ІНІЦІАТИВ.....	25
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

Аналіз чинного законодавства України щодо соціального забезпечення поліцейських свідчить, що соціальний захист передбачає діяльність держави, яка реалізується завдяки комплексу організаційних, правових та соціально-економічних заходів та гарантій, що забезпечують реалізацію прав та законних інтересів поліцейських відповідно до чинного законодавства¹.

Розділ IX Закону України від 02.07.2015 року № 580-VII «Про Національну поліцію»² передбачає саме соціальний захист поліцейських. Поліцейські належать до тієї категорії суб'єктів, які з огляду на виконання специфічних обов'язків та професійної діяльності постійно перебувають у зоні підвищеного ризику й небезпеки. Соціальний захист поліцейських є одним з видів соціального захисту населення, який має певну специфіку, що зумовлена статусом суб'єкта соціального захисту. Від рівня соціального захисту поліцейського залежить результативність діяльності Національної поліції як правоохоронного органу загалом. У зв'язку з недосконалістю національного законодавства про соціальний захист, що зумовлює низку невирішених питань, а також недостатньою його практичною реалізацією проблеми соціального захисту працівників Національної поліції і надалі потребують дослідження та пошуків найбільш ефективних шляхів вирішення³.

Сутність соціального захисту поліцейського полягає у захищеності його як громадянина, що знаходить відображення у Конституції України, яка гарантує кожному громадянину право на соціальний захист. Працівникам правоохоронних органів законодавством України додатково передбачено соціальні пільги та гарантії у зв'язку зі специфічними умовами проходження служби та усіма негативними ризиками, пов'язаними зі специфікою служби. На поліцейського покладене важливе трудове й соціальне завдання – служити суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидіяти злочинності, підтримувати публічну безпеку і порядок⁴.

I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

Питання соціального захисту населення завжди поставало гостро, було дискусійним та не втрачало своєї актуальності, надто якщо воно стосувалося окремих категорій громадян. Сутність соціального захисту поліцейського полягає в захищеності його як громадянина, це знаходить своє відображення в Конституції України, яка гарантує кожному громадянину право на соціальний захист. А працівникам правоохоронних органів законодавством України додатково передбачено соціальні пільги та гарантії у зв'язку зі специфічними умовами проходження служби та всіма негативними ризиками, пов'язаними зі

¹ Аносенков А., Ізбаш К. Поняття та особливості соціального захисту поліцейських в Україні. Актуальні проблеми правознавства. №3 (31). 2022. С. 47. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1431>

² Про національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року №580- VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41. Ст. 379.

³ Князькова Л. М. Роль держави у соціальному захисті поліцейських. Юридичний науковий електронний журнал. № 3. 2022 С. 25.

⁴ Про національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року №580- VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41. Ст. 379.

специфікою роботи. Організація соціального захисту працівників Національної поліції та створення дієвого механізму реалізації є невідкладними завданнями в реаліях сьогодення. Відсутність цих факторів унеможливує ефективну роботу поліцейських, знищує професійний авторитет та престижність професії. Варто підкреслити, що професійна діяльність працівників Національної поліції пов'язана зі щоденною небезпекою та загрозою їх життю і здоров'ю. Така сумна тенденція спостерігається як у нашій державі, так і у світі⁵

Соціальний захист – це діяльність держави, спрямована на реалізацію юридичних гарантій забезпечення основних соціальних прав людини та громадянина через індивідуальну форму розподілу, замість оплати праці чи як доповнення до неї в розмірі не нижчому, ніж прожитковий мінімум⁶.

Метою соціального захисту є надання кожному члену суспільства, незалежно від соціального походження, національної або расової належності, можливості вільно розвиватися, реалізувати власні здібності, а також підтримання стабільності в суспільстві, тобто попередження соціальної напруженості, яка виникає у зв'язку з майновою, расовою, культурною, соціальною нерівністю⁷

Відповідно до ст. 24 Конституції України, не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками. Зі змісту цієї статті випливає, що соціальний захист є одним з інститутів, який забезпечує права та свободи громадян⁸.

Характерні риси соціального захисту як елементу соціального забезпечення полягають у тому, що він: передбачає виконання державою конституційних гарантій на гідне життя, здоров'я та добробут; виражається в системі соціальних гарантій; передбачає запровадження та реалізацію системи засобів соціального захисту; зумовлює використання відповідних організаційних, правових, економічних заходів, спрямованих на забезпечення соціальних стандартів; передбачає запобігання соціальним ризикам; здійснюється державою за рахунок коштів Державного бюджету; охоплює матеріальне й медичне забезпечення, соціальну допомогу, соціальне страхування, соціальне обслуговування та підтримку⁹.

Ефективність соціального захисту населення залежить від обраної державою соціальної політики та від обсягу її фінансування. Результативність

---

⁵ Клипа О.П. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту працівників Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2021. 212 с.

⁶ Марусевич Д. О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських: дис.... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. С. 29.

⁷ Тимофеева М. І. Сутність соціального захисту населення. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2016. № 6 (230). С. 171.

⁸ Поняття соціальної безпеки та соціального захисту. Освіта.UA : [сайт]. URL : https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18613/. С. 75.

⁹ Марусевич Д. О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських: дис.... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. С. 29–30.

цієї політики оцінюють завдяки певній системі, тобто моделі соціального захисту^{10 11}

Високофункціональна система соціального захисту держави покликана: управляти соціальними ризиками; перерозподіляти суспільний дохід на користь більш вразливих верств населення, зменшуючи суспільну нерівність; заохочувати населення заощаджувати для ефективного інвестування; орієнтуватися на сталий та ефективний розвиток держави^{12 13}.

II. ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Поліпшення соціального захисту населення шляхом впровадження ефективних програм, сприяє поліпшенню життєдіяльності населення і стабілізує суспільство. Соціальний захист має системний характер – у вигляді законодавчо встановлених постійних грошових виплат, компенсацій з державного або місцевого бюджетів і періодичний – у вигляді одноразової грошової або матеріальної допомоги з різних фондів або окремих осіб, тощо¹⁴.

Соціальний захист поліцейських – це один із видів соціального захисту населення, що має певну специфіку, яка зумовлена виконанням їх професійної діяльності, пов'язаної з підвищеним ризиком і не□безпекою. Для проведення повноцінного дослідження та трактування його результатів у цьому напрямку насамперед потрібно визначити поняття захисту, його особливості та розмежування його із поняттям соціального захисту¹⁵.

У Великому енциклопедичному юридичному словнику вказано, що соціальний захист – система юридичних, економічних, фінансових та організаційних засобів держави щодо захисту населення від соціальних ризиків¹⁶

В юридичній енциклопедії зазначено, що соціальний захист – система економічних, правових, організаційних та інших заходів держави із забезпечення соціальних прав і гарантій громадян. Система охоплює виплату пенсій, різні види матеріальної допомоги і компенсацій, обслуговування хворих та осіб похилого віку, турботу про дітей і молодь, фінансування з державних і місцевих бюджетів відповідних соціальних програм (охорона здоров'я, освіта, будівництво житла, подолання безробіття тощо)¹⁷.

¹⁰ Степанюк О. О. Соціальний захист населення України. Науковий блог «Національний університет «Острозька академія»»: [сайт]. URL: <https://naub.oa.edu.ua>.

¹¹ Вакулєнко В. М. Соціальний захист населення України : навч. посіб. Київ : Фенікс, 2010. 212 с.

¹² Підлипна Р. П. Система соціального захисту населення в Україні в сучасних умовах: сутність і основні складові. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2015. № 1 (69). Ч. 1. С. 16–21.

¹³ Степанюк О. О. Соціальний захист населення України. Науковий блог «Національний університет «Острозька академія»»: [сайт]. URL: <https://naub.oa.edu.ua>.

¹⁴ Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять. Право України. 2000. № 4. С.35–39.

¹⁵ Аносєнков А., Ізбаш К. Поняття та особливості соціального захисту поліцейських в Україні. Актуальні проблеми правознавства. №3 (31). 2022. С. 44. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1431>

¹⁶ Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Юридична думка, 2007. С. 476.

¹⁷ Юридичний словник / за ред. Б. М. Бабія. Київ : Гол. ред. Укр. рад. енцикл., 1983. С. 265.

У широкому розумінні соціальний захист – це система правових, економічних, фінансових, організаційних заходів у державі, спрямована на забезпечення процесу формування і розвитку повноцінної особистості; виявлення і нейтралізацію негативних факторів, які впливають на особу; створення умов для самовизначення в житті. У вузькому розумінні вказаний термін становить сукупність законодавчо закріплених економічних і правових гарантій, встановлених державою, які забезпечують дотримання найважливіших соціальних прав громадян і убезпечують населення від негативних наслідків соціальних ризиків¹⁸

Закон України «Про Національну поліцію» передбачає, що поліцейський у повному обсязі користується гарантіями соціального та правового захисту, передбаченими зазначеним Законом та іншими актами законодавства¹⁹

За словами Д. О. Марусевича соціальний захист поліцейських охоплює такі напрями²⁰: 1) розроблення комплексу правових, соціальних, економічних, організаційних заходів, спрямованих на забезпечення дотримання юридичних гарантій захисту конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних потреб поліцейських; 2) створення умов, що дозволяють поліцейським професійно й ефективно виконувати свої службові обов'язки, зокрема нормування робочого часу, відпустки, матеріальне й медичне забезпечення тощо; 3) забезпечення стабільних умов оплати праці та захист їх від негативних економічних коливань, зниження рівня добробуту населення та підвищення рівня безробіття населення; 4) грошове забезпечення поліцейських; 5) медичне забезпечення поліцейських, зокрема безоплатне медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ, санаторно-курортне лікування та оздоровлення поліцейських і членів їхніх сімей, проходження медико-психологічної реабілітації; 6) сприяння в забезпеченні житлом на умовах фінансового лізингу, надання пільг і компенсацій витрат, пов'язаних з наймом житла чи його утриманням, зокрема на енергетичні ресурси, паливно-мастильні матеріали, засоби телекомунікаційного зв'язку; 7) забезпечення своєчасності й повноти грошових виплат у разі настання обставин та умов, визначених законодавством України, зокрема в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського; 8) пенсійне забезпечення поліцейських і виплата одноразової грошової допомоги після звільнення їх зі служби в поліції; 9) створення сприятливого психологічного клімату в професійному середовищі; 10) захист прав і законних інтересів працівників поліції, зокрема шляхом утворення професійних об'єднань та професійних спілок; 11) соціальний захист членів сім'ї поліцейського. Також, основною ознакою соціального захисту поліцейських є його системність, тобто заходи соціального захисту мають бути реалізовані від початку прийняття на службу в поліцію, тривати впродовж несення всієї служби та відповідно довічно, за винятком випадків,

¹⁸ Шапенко Л. О. Щодо співвідношення категорій «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» працівників цивільної авіації. Юридичний вісник. 2014. № 2. С. 17.

¹⁹ Про Національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 16.09.2022).

²⁰ Марусевич Д. О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських: дис.... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. С. 39–40.

передбачених законом. Крім того, соціальний захист поліцейських має поширюватися на членів їхніх сімей.

ІІІ. ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НОРМ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА СТОСОВНО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

А. Аносенков, К. Избаш згідно з нормами та положеннями чинного законодавства, моніторингу урядових програм пропонують розширити зміст гарантій, спрямованих на удосконалення соціального захисту поліцейських, а саме: визначення страхового стажу в разі тимчасової непрацездатності поліцейських; відповідність грошового забезпечення поліцейських, їх посадових окладів розміру прожиткового мінімуму; виплата доплат за роботу поліцейських у нічний час; забезпечення оплатою за оренду житла; визначення максимальних розмірів пенсійного забезпечення поліцейських; забезпечення лікування і санаторно-курортного відпочинку для поліцейських та членів їх сімей; посилення захисту соціальних прав та інтересів поліцейських, які беруть участь у здійсненні заходів із гарантування національної безпеки й оборони у період запровадження правового режиму воєнного стану на території України; обмеження впливу місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування на реалізацію гарантій професійної діяльності поліцейського; забезпечення прав поліцейських на звернення про надання необхідної медичної допомоги²¹.

Л. М. Князькова²² вважає за необхідне розширити зміст соціальних гарантій поліцейських, а саме: у наданні пільг при оплаті житла та комунальних послуг, медичному обслуговуванні на належному рівні, санаторно-курортному відпочинку поліцейських та членів їх сімей. Слід відзначити, що працівники поліції отримують найнижчу зарплату серед всіх правоохоронних органів. При цьому навантаження у них більше ніж в інших правоохоронних інституціях. Так, наприклад посадовий оклад окружних прокурорів в Україні станом на 1 січня 2022 року складає 25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року²³. Поліцейські мають бути добре оснащені як матеріально, так і технічно, аби оперативне реагувати на виклики, розкривати злочини та надавати допомогу громадянам. Соціальний захист поліцейських України має бути справедливим і пропорційним тому, що вони забезпечують безперервне й цілодобове виконання визначених законодавством завдань. Автор також вважає за доцільне запропонувати зміни до законодавства України стосовно забезпечення та розрахунку грошового забезпечення поліцейським, зокрема щодо розміру посадового окладу 70 відсотків від кінцевої суми нарахування грошового

²¹ Аносенков А., Избаш К. Поняття та особливості соціального захисту поліцейських в Україні. Актуальні проблеми правознавства. №3 (31). 2022. С. 47 URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1431>

²² Князькова Л. М. Роль держави у соціальному захисті поліцейських. Юридичний науковий електронний журнал. № 3. 2022. С. 27.

²³ Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII (редакція на 11.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#top> (дата звернення 10.02.2022).

забезпечення. Тобто грошове забезпечення поліцейських має складатися із 70 відсотків посадового окладу, а інші 30 відсотків – із визначених законодавством надбавок, доплат і премій²⁴. Підтвердженням нашого висновку є проект Закону України №6506-1 «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських, внесений народними депутатами України Медяник В.А., Павлюк М.В. та ін., зареєстрований у Верховній Раді України 06.01.2022 року²⁵.

Вивчаючи питання соціального забезпечення працівників поліції, М. В. Калашник зазначає, що одна з головних вимог забезпечення якості персоналу правоохоронних органів – належне грошове утримання та забезпечення іншими матеріальними благами. Одним з напрямів соціального захисту працівників правоохоронних органів є житлове забезпечення. На прикладі досвіду західноєвропейських держав, де правоохоронці мають реальні грошові надбавки, пов'язані з особливим характером виконуваних ними функцій, стажем роботи, сімейним станом, а також компенсації за неоднакову вартість життя в різних регіонах країн. Так, наприклад, у Франції, Німеччині, Швеції, Норвегії, Данії правоохоронцям надають безкоштовне або частково оплачене з державного чи муніципального бюджету житло й медичну допомогу. Після досягнення 50-річного віку у Великій Британії та Швейцарії й 60-річного віку у Франції та Німеччині правоохоронці мають право на пенсію, розмір якої залежить від останньої заробітної плати й стажу служби. У Великій Британії та Франції пенсія зазвичай дорівнює половині окладу за умови вислуги 25 років і двом третинам – у разі вислуги 30 років. Правоохоронці також отримують медичні пільги, юридичну допомогу, які виплачують з міського бюджету, про що укладають відповідний трудовий договір²⁶.

Слід зауважити, що проведення комплексу реформ в Україні закономірно позначилося й на діяльності Національної поліції та безпосередньому захисті поліцейських. Ідеться про збільшення грошового забезпечення, у зв'язку з чим постала потреба в здійсненні обов'язкового перерахунку пенсій пенсіонерам органів внутрішніх справ; запровадження програми фінансового лізингу на придбання житла поліцейськими; виплату компенсації оплати за оренду житла; належне медичне забезпечення у встановлених законом випадках; диспансерне лікування та санаторно-курортний відпочинок для працівників поліції та членів їхніх сімей тощо. Попри зазначені позитивні зрушення у сфері соціального захисту поліцейських, Україна нині не може конкурувати в цьому контексті з високорозвиненими країнами Європи. Так, досвід поліцейської служби закордонних країн засвідчує, що існують різні системи оплати праці їхніх службовців. Так, у Німеччині питання оплати праці поліції врегульовано законом, згідно з яким оклади встановлюють залежно від місця й строку

²⁴ Князькова Л. М. Роль держави у соціальному захисті поліцейських. Юридичний науковий електронний журнал. № 3. 2022 С. 27–28.

²⁵ Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських: проект Закону України №6506-1, зареєстрований у Верховній Раді України 06.01.2022 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=7356 (дата звернення 14.02.22р.).

²⁶ Калашник М. В. Соціально-правові гарантії забезпечення діяльності органів поліції. Європейські перспективи. 2017. № 1. С. 65.

служби. У Франції розмір заробітної плати працівника правоохоронного органу залежить від наявності диплома, що свідчить про ступінь кваліфікації. Систему ставок фактично приведено у відповідність до дипломів і посвідчень, наданих під час зарахування на державну службу. У Великій Британії, США, Франції мінімальна заробітна плата поліцейського залежить від середнього рівня оплати праці в приватному секторі²⁷.

Д. О. Марусевичем запропоновано внести такі зміни й доповнення до Закону України «Про Національну поліцію»²⁸: – визначити в Законі поняття «соціальний захист поліцейських» шляхом доповнення його статтею 90-1: «Стаття 98-1. Соціальний захист дітей та утриманців поліцейських у разі загибелі (смерті) одного з подружжя поліцейських 1. Соціальний захист дітей та утриманців поліцейських у разі загибелі (смерті) одного з подружжя поліцейських визначається цим Законом та Кабінетом Міністрів України. 2. У разі загибелі (смерті) одного з подружжя поліцейських за дружиною (чоловіком) поліцейського зберігаються гарантії грошового, житлового, медичного забезпечення як члена сім'ї поліцейського. 3. У разі необхідності іншому з подружжя загиблого (померлого) поліцейського надається безкоштовна соціальна послуга «муніципальна няня» для догляду за дитиною до досягнення нею трьох років, а також послуга соціального працівника для догляду за утриманцем загиблого (померлого) поліцейського. 4. Наявність дітей, утриманців загиблого (померлого) поліцейського обов'язково враховують під час визначення розміру відпустки та службового часу дружини (чоловіка) загиблого (померлого) поліцейського». – доповнити ч. 1 ст. 103 Закону України «Про Національну поліцію» абзацом такого змісту: «Особа, у якої обоє батьків є поліцейськими, причому один з батьків загинув (помер), має переважне право зарахування до ліцеїв системи Міністерства внутрішніх справ України, до вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, поза конкурсом без складання іспитів з дотриманням інших вимог і правил прийому до цих навчальних закладів протягом трьох років після здобуття необхідного для вступу рівня загальної середньої освіти»; – замінити в п. 5 ст. 96 слова «мають право виплачувати» словами «виплачують»; – доповнити ч. 3 ст. 91 Закону України «Про Національну поліцію» таким змістом «Тривалість робочого тижня визначається відповідно до Кодексу законів про працю в кількості 40 годин».

IV. АНАЛІЗ ЗАКОНОПРОЄКТНОЇ БАЗИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Актуальність розроблення та постановка проблеми. Комітет з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України тісно співпрацює із ЗВО системи МВС шляхом надання запитів науково-дослідним лабораторіям, кафедрам щодо ґрунтовного аналізу найрізноманітніших законопроектів.

²⁷ Босак Х. З. Щодо вдосконалення соціального захисту співробітників органів внутрішніх справ України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. № 4. С. 163.

²⁸ Марусевич Д. О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських: дис.... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. С. 82-83.

Одним із таких є необхідність аналізу чотирьох законопроектів (№№ 6506, [6506-1](#), [6506-2](#), [6506-3](#)) стосовно грошового забезпечення поліцейських, які суттєво різняться за своєю структурою та обґрунтуванням необхідності прийняття. Безперечно, у кожного автора є власне бачення шляхів вирішення означеної проблеми, тому в даному випадку висвітлені наукові думки окремих вчених, які є альтернативою і доповненням всьому сказаному задля всебічного і комплексного вироблення позитивних рішень, зважаючи на актуалізацію означеної проблематики та необхідність якомога скорішого вирішення поставлених завдань.

Перш за все, слід констатувати, що питання складових оплати праці, точніше вдосконалення системи грошового забезпечення поліцейських та членів їх сімей, інших категорій осіб, що тягне за собою осучаснення та підвищення розмірів пенсій, впродовж останніх років (2019–2022 рр.) неодноразово ініціювалося законотворцями. У кожному із них є свої позитивні сторони та недоліки, містяться дублювання та положення, які перекликаються.

Щодо актуалізації розроблюваної проблеми слід наголосити, що кінець 2021 та початок 2022 років ознаменувався тим, що абсолютна більшість працівників поліції не отримали заробітної плати у повному обсязі. Точніше, не було виплачено «тринадцятої» зарплати, виплат у зв'язку із працею в умовах Covid-19, соціально-побутових виплат у повному обсязі. Виступ експоліцейського Дмитра Ринкового стосовно вказаного факту теж сприяв винесенню цього питання на громадське обговорення. За лічені дні створена група у Telegram-каналі під назвою «Спілка працівників Національної поліції», яка на сьогодні нараховує майже 62 тисячі поліцейських. Наступна хвиля стурбованості продовжилась військовослужбовцями, з причин, коли гарматчик отримує 10 тисяч гривень заробітної платні тощо.

Незадовільне матеріальне забезпечення, захмарне навантаження, викликане значним некомплектom та низькою штатною чисельністю працівників, призвело до виникнення в поліцейських колективах протестного руху, який шириться державою. Дані питання жваво обговорюються у соціальних мережах, отримують значний суспільний резонанс.

Чи не вперше в історії незалежності України громадськість зайняла сторону поліцейських, адже саме довіра громадян, а не показники статистичної звітності є превалюючим фактором в оцінці ефективності діяльності поліції та якості надання нею правоохоронних поліцейських послуг. Головним є «служити і захищати», а не «карати і кришувати». Так, відповідно до ч. 3. статті 11 ЗУ «Про Національну поліцію», «рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції»²⁹.

Враховуючи високий рівень відповідальності, психологічні та фізичні навантаження, ненормований робочий день, а також постійні ризики для життя та здоров'я, в тому числі від діяльності злочинного середовища чи інших об'єктивних обставин, праця поліцейського має бути оцінена та, відповідно,

²⁹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 18.02.2022).

оплачена належним чином. Якщо в державному бюджеті України є кошти на належне фінансове забезпечення органів прокуратури, НАБУ, ДБР, САП та інших правоохоронних підрозділів, де заробітна плата відповідає європейським стандартам, тоді й фінансове забезпечення працівників Національної поліції не може ігноруватися. Так, якщо в умовах військового (надзвичайного) стану на перше місце виходить забезпечення національної безпеки та оборони держави, то в нормальних умовах життєдіяльності суспільства основним є забезпечення публічного порядку та безпеки суспільства. Слід пам'ятати, що лівова частка правоохоронної роботи в державі лежить саме на поліцейських, а звідси й рівень грошового забезпечення має бути належним. Від їхньої роботи загалом залежатиме соціальна стабільність у державі, подолання корупції, руйнування злочинних схем і механізмів тощо.

Грошове забезпечення значною мірою складається зі щомісячних премій, розмір яких може змінюватися за рішенням керівників регіонального рівня, що призводить до зловживань та негативно позначається на психологічному кліматі колективів. Існуюча диспропорція між грошовим забезпеченням поліцейських та інших представників правоохоронних органів призводить до послідовної руйнації та втрати мотивації служити у поліцейських колективах. Держава не може допустити відтік професійних кадрів з Національної поліції через низький рівень оплати праці. Це є прямою загрозою її національній безпеці.

Як зазначає Денис Монастирський, «питання забезпечення поліцейських, на жаль, залишається недосконалим, і на сьогодні середня зарплата поліцейського становить приблизно 12 тис. грн. Я думаю, що середня зарплата хоча б у 15 тис. грн могла б бути тим стартом, з якого людина розпочне свою службу в поліції, особливо враховуючи ті виклики, які переживає галузь». За його словами, питання належного матеріального забезпечення і визначає недобір особового складу Нацполіції, який на сьогодні становить від 20 до 30%³⁰

Зарубіжний досвід встановлення соціальних надбавок працівникам поліції. При розгляді питання про запозичення зарубіжних соціальних гарантій слід враховувати, що з введенням кожної з гарантій держава зіштовхується з певними труднощами. Йдеться про неможливість бюджету покрити всі витрати на виплату та забезпечення даних гарантій, тому доцільно їх трансформувати так, щоб для держави це було мінімально затратним, наприклад, зробивши ставку на розвиток та зміцнення профспілкових та інших трудових колективних організацій серед співробітників поліції, як це відбувається в США (половинчастий принцип оплати у плані медичного забезпечення); або, розглянувши докладніше інші гарантії, вибравши ті, які справді потрібні співробітникам поліції в їхній повсякденній діяльності, а також членам їхніх сімей та пенсіонерам, наприклад, через проведення соціального опитування тощо.

³⁰ Фінансування поліції в проекті держбюджету 2021 р. є недостатнім – голова комітету Денис Монастирський. 14 грудня 2020 р. Interfax-Україна : інформаційне агентство : вебсайт. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/political/709702.html>

Так, істотною відмінністю грошового забезпечення співробітників поліції Республіки Казахстан виступають розмір і кількість премій на рік, які законодавцем не обмежені. У плані житлового забезпечення працівникам поліції Казахстану, тим, хто потребує житла, для постійного проживання надається службове житлове приміщення, яке при досягненні стажу служби понад 10 календарних років, за бажанням зазначених працівників, викупується ними в особисту власність за залишковою вартістю. Також законодавчо встановлено, що не підлягають виселенню зі службових жилих приміщень без надання іншого житлового приміщення працівники та пенсіонери ОВС³¹.

У США перевіреною на практиці, ефективним способом захисту та відстоювання законних інтересів співробітників ОВС є профспілкові організації. Членство у профспілці носить виключно добровільний характер, проте воно накладає певні обов'язки на учасників профспілки – регулярне внесення грошових коштів, внесків на рахунок організації, які мають цільовий характер. Наприклад, профспілки доплачують певні кошти до пенсійного фонду, наймають адвокатів у разі виникнення будь-яких проблем і вирішують багато інших питань, наприклад, покривають частину витрат працівника на медичні послуги³².

Отже, слід звернути увагу на гарантію щодо необмеженого розміру і кількості премій на рік та житлового забезпечення у Казахстані. Згадувана надбавка у Німеччині, безперечно, сприяє стимуляції народжуваності населення та зміцненню добробуту сім'ї працівників поліції. Запозичення досвіду Японії дозволить працівникам поліції реалізувати свій професіоналізм та трудовий потенціал, а відповідні виплати будуть непоганим стимулом їхньої підтримки. Розроблення ж аналогічних програм, як це відбувається у США, сприятимуть оздоровленню співробітників поліції та прищепленню їм здорового способу життя, що, безсумнівно, призведе до підвищення у поліцейських професіоналізму та загалом підніме рівень здоров'я населення країни. Вказані гарантії є гідним стимулом службової діяльності, мотивом до прояву професіоналізму співробітниками поліції. Дані гарантії є цілком справедливими відносно співробітників та пенсіонерів ОВС, що неодмінно повинно бути результатом їхнього запозичення. Безперечно, це далеко не вичерпний перелік встановлення надбавок поліцейським. Однак даний масив є свідченням того, як важливо вивчати досвід іноземних країн у напрямку соціального забезпечення поліцейських.

Висвітлення найбільш важливих наукових положень з досліджуваної проблеми. Досить слушно в аспекті відстоювання гарантій поліцейського та їх класифікації констатує Т. А. Масалова, що на сьогоднішній день гарантії

³¹ Оплата труда сотрудников правоохранительной службы и иные меры соц. обеспечения сотрудников и пенсионеров (Официальный сайт Министерства внутренних дел Республики Казахстан). URL: http://mvd.gov.kz/portal/page/portal/mvd/mvd_page/mvd_pension_social/mvd_pension_social_socialOVD/Оплата%20труда%20сотрудников%20ОВД%20и%20и

³² Об утверждении Правил премирования, оказания материальной помощи и установления надбавок к должностным окладам работников органов Республики Казахстан за счет средств государственного бюджета: Постановление Правительства Республики Казахстан от 29 августа 2001 года № 1127. URL: <http://normativ.kz/view.php?ID=8802#>

захисту права поліцейського на грошове забезпечення є спеціальним виявом гарантій захисту права працівника на винагороду. Ця позиція дозволяє дійти таких висновків: 1) по-перше, поширення на поліцейського трудових та інших гарантій захисту трудових прав працівників сприяє розширенню комплексу людиноцентристських засад, що наявні в трудовому праві, на розглядувану сферу. Вказане не дозволяє державі піддавати поліцейських трудовій експлуатації, що принижує їх людську гідність, а також зобов'язує належним чином забезпечувати та захищати право цих службовців на гідну винагороду за їх роботу; 2) по-друге, оскільки реальне існування гарантій прав і свобод людини і громадянина в Україні ще досить далеке від належного, не є достатньою мірою досконаліми й гарантії захисту права поліцейського на грошове забезпечення. Між тим, слід мати на увазі, що важливість роботи поліцейських, а також забезпечення високого рівня їхньої соціальної безпеки обумовило створення та функціонування правового механізму захисту права поліцейських на гідну винагороду, метою якого є створення та підтримання на належному рівні оптимальних інституційно-організаційних та інших умов, за яких поліцейський може підтвердити та захистити право на грошове забезпечення всіма доступними для нього засобами, що не ставлять під загрозу стан національної безпеки держави³³.

Системно підходячи до розуміння цілей, які стоять перед грошовим забезпеченням поліцейських, та мети заробітної плати, можна зробити висновок про те, що і грошове забезпечення, і заробітна плата є відповідними винагородами для суб'єктів за виконання ними відповідної роботи. Отже, грошове забезпечення поліцейських є тим їхнім правом, що забезпечує гідні умови життя для поліцейського та членів його сім'ї внаслідок надання поліцейських послуг населенню у вигляді реалізації правоохоронної функції держави³⁴.

У традиційному розумінні діяльності визначальними поняттями змісту прав людини є умови і засоби, необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку. Обсяг прав людини – це їх сутнісна властивість, виражена кількісними показниками можливостей людини, які відображено відповідними правами, що не є однорідними і загальними. Загально визнаним є правило, згідно з яким сутність змісту основного права в жодному разі не може бути порушена³⁵.

Надзвичайно влучно стосовно «ковідних» виплат висловився М. А. Самбор, що у сфері прав і свобод людини, незалежно від обраної нею професії, не існує незначних та несерйозних прав і свобод. Україна як правова, соціальна

³³ Масалова Т. А. Щодо гарантій захисту права поліцейського на грошове забезпечення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2021. Вип. 66. С. 121.

³⁴ Самбор М. А. Додаткова доплата до грошового забезпечення поліцейських під час карантину: адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб щодо ухвалення рішення про її виплату. Право і Безпека. 2021. № 2. С. 89.

³⁵ Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) : від 22.09.2005 № 5-рп/2005 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05> (дата звернення: 23.03.2021)

держава у нормативно-правових актах відображає (фіксує) існування та можливість використання і здійснення трудових та соціальних прав представників окремих професій, які продовжують виконувати свої повноваження з надання послуг населенню в умовах, що містять негативні чинники, які загрожують життю та здоров'ю людини. Разом із цим адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб завжди має втілювати насамперед принципи верховенства права, дотримання прав і свобод людини, а не переслідувати реалізацію економічних приватних інтересів, серед іншого, інтересів суб'єктів владних повноважень щодо створення умов обмеження таких гарантій, соціальних і трудових прав поліцейських чи представників інших професій. Обмеження у застосуванні додаткових доплат до грошового забезпечення поліцейських на час карантину мають здійснюватися відкрито і виключно демократичним шляхом, як того вимагають конституційні норми прямої дії, через ухвалення законних рішень, які не викликають сумнівів у громадян, зокрема у представників конкретної професії – поліцейських. А тим часом адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб під час ухвалення рішень про здійснення доплат до грошового забезпечення поліцейських на час пандемії коронавірусу щодо необхідності наявності письмових підтверджень виконання повноважень та реалізації завдань поліції суперечить законодавчим приписам щодо існування усних наказів, а отже, прямо суперечить законодавчим нормам. Указаний адміністративний розсуд щодо здійснення додаткових доплат до грошового забезпечення поліцейських виключно у разі виконання повноважень із забезпечення правопорядку, життєзабезпечення населення та надання послуг не відображає правової культури і знання змісту цих понять, що негативно відбивається на практиці правозастосування, утвердженні верховенства права, дотриманні прав і свобод людини, законності в суспільстві та серед представників окремих її груп, а також професій. Важливою є конституційність підзаконних норм незалежно від ієрархії останніх у системі нормативно-правових актів, яку не можна підмінити адміністративним розсудом уповноважених посадових осіб на призначення та виплату доплати до грошового забезпечення поліцейських на час карантину, що є відповідним правом та гарантією захисту поліцейських від дії негативних факторів – коронавірусної інфекції. Така властивість досліджуваних нормативно-правових актів бере початок у природно-правовій основі правової держави, джерелах влади держави та є спрямованою на дотримання прав і свобод людини, створення необхідних та достатніх гарантій захисту цих прав і свобод, зокрема й залежно від належності людини до певної професії, виконання якої зумовлює існування небезпеки для життя і здоров'я людини та членів її родини. Також зазначимо, що додаткова доплата до грошового забезпечення поліцейських на час дії карантину є гарантією прав і свобод поліцейських, спрямованою на їх захист від дії негативних факторів та загроз їхнім життю і здоров'ю в умовах карантину, спричиненого коронавірусною інфекцією. Повноваження кожного без винятку поліцейського спрямовано на надання поліцейських послуг, покликаних забезпечувати публічний порядок і безпеку, протидію злочинності, охорону прав і свобод людини, а також

інтересів суспільства і держави, надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, що забезпечує можливість підтримання правопорядку, забезпечення життєзабезпечення населення, а тому поліцейські мають гарантоване Конституцією та законами України, а також нормами підзаконних нормативно-правових актів право на додаткову доплату до грошового забезпечення на час дії карантину, і жоден адміністративний розсуд окремих посадових осіб не може позбавляти представників вказаної професії (поліцейських) надання державою гарантій виконання їх повноважень в умовах наявності ризиків та загроз життю і здоров'ю, а також гарантій захисту життя і здоров'я членів їхніх сімей³⁶.

С. М. Бортник наголошує, що в якості важливої юридичної гарантії діяльності поліцейських слід розглядати їх грошове забезпечення. Таке забезпечення є альтернативою інституту заробітної плати працівників. Сутність грошового забезпечення поліцейських може бути визначена як закріплена в законодавстві, обчислювана в грошовій формі сукупність виплат і надбавок, які встановлюються поліцейським з урахуванням умов та особливостей проходження ними служби в Національній поліції з метою стимулювання й підвищення ефективності виконання ними своїх службових обов'язків. На сьогодні можна констатувати значну кількість проблем правового регулювання грошового забезпечення поліцейських. По-перше, йдеться про відсутність законодавчого закріплення як терміна «грошове забезпечення», так і терміна «грошове забезпечення поліцейських», що не сприяє правильності й однаковості розуміння цього правового явища всіма зацікавленими особами, негативно впливає на правозастосовну практику. По-друге, основний нормативно-правовий акт, який закріплює як правовий статус поліцейських, так і правові засади функціонування Національної поліції, майже не регламентує навіть загальні засади здійснення грошового забезпечення поліцейських. Цю сферу врегульовано численними адміністративними актами, застосування яких не відповідає приписам як наведеного закону, так і іншого національного законодавства. Такі акти дублюють положення один одного, а подекуди навіть суперечать один одному. На нашу думку, розв'язання наведеної проблеми вимагає значного доопрацювання ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію», в якій мають бути закріплені положення щодо конкретних складників грошового забезпечення поліцейських, а також розмірів усіх виплат і надбавок³⁷.

Вітчизняний досвід законодавчих ініціатив. Доречно насамперед наголосити на законопроектах з метою формування та надання якісних пропозицій щодо їхнього аналізу в аспекті означеної проблеми, серед яких слід виокремити наступні:

- «Про внесення змін до Розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо

³⁶ Самбор М. А. Додаткова доплата до грошового забезпечення поліцейських під час карантину: адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб щодо ухвалення рішення про її виплату. Право і Безпека. 2021. № 2. С. 94–95.

³⁷ Бортник С. М. Проблеми правового регулювання грошового забезпечення поліцейських. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2018. Вип. 48(1). С. 133–137.

перезавантаження влади" (щодо визначення розмірів посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників правоохоронних та інших органів державної влади)», реєстр. № 2572 від 11.12.2019 року, ініційований народним депутатом України Д. А. Монастирським, рубрика законопроекту – державне будівництво³⁸, де у прогнозі соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту наголошується, що реалізація його положень дозволить підвищити рівень належних умов оплати праці для ефективної роботи працівників правоохоронних та інших органів державної влади, що своєю чергою позитивно вплине на подальше здійснення соціально-економічних перетворень в Україні;

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо упорядкування умов грошового забезпечення окремих категорій осіб)», реєстр. № 2750 від 16.01.2020 року, ініційований народними депутатами України І. В. Геращенко, Р. М. Павленко, рубрика законопроекту – державне будівництво³⁹, де у пояснювальній записці до законопроекту звертає на себе увагу факт, що процедура визначення умов винагороди для топменеджерів у державному секторі не є оптимальною. Так, голова "Нафтогазу" Андрій Коболев, керівник "Укрзалізниці" Євген Кравцов та топменеджер "Енергоатома" Юрій Недашковський щорічно заробляють від 7 до 47 млн грн. При цьому ці зарплати в середньому в 12 разів вищі, ніж зарплати менеджерів середнього рівня, та істотно вищі, аніж зарплати їх колег із Західної Європи. Водночас, рівень їхньої оплати праці не залежить від ефективності керівництва очолюваними ними державними підприємствами. Це призводить до істотної демотивації діяльності топменеджерів у державному секторі економіки та нівелює принципи соціальної справедливості при визначенні розмірів зарплат відповідних очільників держпідприємств, що неприпустимо в умовах триваючої економічної кризи та низьких показників ефективності роботи відповідних підприємств. Не менше нарікань у суспільстві викликають надмірні зарплати та премії керівників органів державної влади, зокрема міністрів, прокурорів, керівників ДБР тощо. Питання розмірів їхніх зарплат і премій потребують упорядкування і синхронізації;

- «Про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських», реєстр. № 6506 від 05.01.2022 року, ініційований народним депутатом України Г. М. Мамкою, рубрика законопроекту – правова політика⁴⁰, де звертає на себе увагу

³⁸ Проект Закону про внесення змін до Розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади" (щодо визначення розмірів посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників правоохоронних та інших органів державної влади) : від 11.12.2019 № 2572 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67607 (дата звернення: 18.02.2022).

³⁹ Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо упорядкування умов грошового забезпечення окремих категорій осіб) : від 16.01.2020 № 2750 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67910 (дата звернення: 18.02.2022).

⁴⁰ Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських : від 05.01.2022 № 6506 // База даних «Законодавство України» /

необхідність зафіксувати, що посадовий оклад курсанта закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснює підготовку поліцейських, встановлюється Кабінетом Міністрів України, але не нижче розміру одного прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року. Передбачається, що соціально-економічні, правові та інші наслідки прийняття законопроекту призведе: до збільшення грошового забезпечення поліцейських, що своєю чергою призведе до посилення гарантій їх соціального захисту; створить достатні матеріальні умови для належного виконання поліцейськими службових обов'язків з урахуванням специфіки, інтенсивності та особливого характеру роботи; забезпечить добір до Національної поліції України висококваліфікованих кадрів; стимулюватиме досягнення високих результатів у службовій діяльності;

- «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських», реєстр. № [6506-1](#) від 06.01.2022 року, ініційований народними депутатами України В. А. Медяником, М. В. Павлюком та ін.⁴¹. Загалом, законопроект намагається усунути величезну диспропорцію між окладами найвищих посадовців та рядових поліцейських. В контексті сказаного маємо констатувати, що законопроект № 6506-1 цілком відповідає важливій та корисній меті, задекларованій в обґрунтуванні необхідності прийняття акта, де наголошується, що десятки тисяч поліцейських щодня заступають на службу, ризикують своїм життям, забезпечуючи належний стан правопорядку на вулицях наших міст. Кожна чесна та професійна праця повинна мати відповідну винагороду. Не є виключенням із цього і професія поліцейського.

Особливим напрацюванням законопроекту є те, що «низкою профільних законів, що регулюють діяльність окремих правоохоронних органів, передбачені фіксовані мінімальні розміри посадових окладів їх працівників. Так, ч. 3 ст. 31 ЗУ "Про бюро економічної безпеки України" встановлено, що посадовий оклад осіб, які мають спеціальні звання БЕБ, не може становити менше 20 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня календарного року (у 2022 році – [49 620](#) грн). Своєю чергою ч. 4 ст. 20 ЗУ "Про державне бюро розслідувань" встановлює, що мінімальний посадовий оклад слідчого, дізнавача, оперуповноваженого органу Державного бюро розслідувань становить 20 розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року (у 2022 році – [49 620](#) грн). Аналогічні положення містять закони України "Про Національне антикорупційне бюро України" (мінімальний посадовий оклад детектива НАБУ становить 19 розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року (у 2022 році – [47 139](#) грн)) та "Про прокуратуру" (25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого

Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73566 (дата звернення: 18.02.2022).

⁴¹ Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських : від 06.01.2022 № 6506-1 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73567 (дата звернення: 18.02.2022).

встановлено на 1 січня календарного року (у 2022 році – [62 025](#) грн)). Таким чином, ЗУ "Про Національну поліцію" не містить мінімальних гарантій грошового забезпечення поліцейських, що призводить до незадовільного рівня оплати праці працівників поліції та відтоку професійних кадрів;

- «Про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо забезпечення гідних умов оплати праці поліцейських», реєстр. № [6506-2](#) від 11.01.2022 року, ініційований народними депутатами України Д. О. Разумковим, М. В. Крячко, О. С. Бакумовим та ін., рубрика законопроекту – правова політика⁴².

В обґрунтування необхідності прийняття законопроекту автори наголошують, що низький рівень заробітної плати примушує поліцейських влаштовувати акції протестного характеру для привернення уваги до вказаної проблеми. Так, петиція № 22/[126732](#)-еп «Підвищення заробітної плати працівникам національної поліції!» набрала [26 840](#) голосів із [25000](#) необхідних (станом на 07.01.2021). Система оплати праці, визначена статтею 94 Закону України «Про Національну поліцію», є доволі ускладненою, містить велику кількість змінних непостійних складових, що не сприяє прозорості, прогнозованості та справедливості під час розрахунку місячного грошового забезпечення поліцейського. Як наслідок, існує об'єктивна потреба у перегляді системи оплати праці поліцейських.

Також логічно, що у вказаному законопроекті пропонується закріпити правило, згідно з яким найбільший розмір посадового окладу у схемі посадових окладів поліцейських становить не більше семи розмірів найменшого посадового окладу у схемі посадових окладів поліцейських. Необхідність впровадження даної норми пов'язана з тим, що за чинною схемою посадових окладів (постанова КМУ від 11 листопада 2015 р. № 988) розмір найвищого посадового окладу (Голова Національної поліції – [40 000](#) грн) у 23,5 раза більший за розмір найменшого посадового окладу (помічник чергового коменданта, поліцейський, збройовий майстер, контролер контрольно-пропускного пункту, музикант, оператори: стрільбища, служби "102" – 1 700 грн). Така пропорція є неадекватною і не відповідає практиці країн Організації економічного співробітництва та розвитку (там співвідношення між найнижчою і найвищою зарплатою становить від 1:8 до 1:12). Аналогічне до запропонованого співвідношення 1:7 було закладено у Законі України «Про державну службу» до внесення змін Законом України № 117-IX від 19.09.2019. Саме таке співвідношення було визнано адекватним у звіті SIGMA «Принципи державного управління. Україна» (червень 2018 року);

- «Про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо поліпшення умов грошового забезпечення поліцейських», реєстр. № [6506-3](#) від 11.01.2022 року, ініційований народними депутатами України Р. М. Павленко, І. В. Геращенко та ін., рубрика законопроекту –

⁴² Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських : від 05.01.2022 № 6506-2 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73573 (дата звернення: 18.02.2022).

правова політика⁴³. Звертає на себе увагу обґрунтування необхідності прийняття законопроекту, а саме що умови грошового забезпечення поліцейських повинні забезпечувати достатні матеріальні умови для належного виконання ними службових обов'язків з урахуванням специфіки, інтенсивності та особливого характеру роботи, забезпечувати добір до Національної поліції України висококваліфікованих кадрів, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності, компенсувати фізичні та інтелектуальні затрати поліцейських.

Водночас посадовий оклад курсанта закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснює підготовку поліцейських, встановлюється Кабінетом Міністрів України, але не нижче розміру двох прожиткових мінімумів, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року. Посадові оклади курсантів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, збільшуються на тарифний коефіцієнт у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

З іншого боку, звертають на себе увагу законопроекти про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей щодо вдосконалення системи грошового забезпечення, а саме:

- «Про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо вдосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців», реєстр. № 6518 від 13.01.2022 року, ініційований народними депутатами України М. В. Забродським, І. В. Геращенко та ін., рубрика законопроекту – безпека і оборона⁴⁴, де йдеться про підвищення розмірів грошової компенсації військовослужбовцям за піднайом (найом) жилого приміщення.

Детально проаналізувавши ці та інші нормативно-правові акти, слід відзначити таке:

1. Термін «осучаснення» є не найбільш вдалим і дещо розмитим, хоча й свідчить про «співмірність та пропорційність» заробітної плати з іншими силовими структурами та державними органами. Натомість пропонується його підсилити терміном «підвищення», тобто «осучаснення та підвищення розміру грошового забезпечення поліцейських».

На сьогодні з аналогічними назвами слід згадати такі законопроекти:

- «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення розмірів пенсій при призначенні, відновлення щорічного березневого осучаснення пенсій та підвищення індексації пенсій», реєстр. № 2026 від 03.09.2019 року, ініційований народними депутатами України Ю. В.

⁴³ Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо поліпшення умов грошового забезпечення поліцейських : від 11.01.2022 № 6506-3 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73574 (дата звернення: 18.02.2022).

⁴⁴ Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо вдосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців : від 13.01.2022 № 6518 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73587 (дата звернення: 18.02.2022).

Тимошенко, В. В. Кабаченко та ін., рубрика законопроекту – соціальна політика⁴⁵;

- «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення осучаснення та підвищення розмірів пенсій», реєстр. № 4038 від 02.09.2020 року, ініційований народними депутатами України Ю. В. Тимошенко, В. Є. Івченко та ін., рубрика законопроекту – соціальна політика⁴⁶, та ін.

2. Необхідним є розроблення та прийняття окремого нормативно-правового акта – Закону України «Про соціальний і правовий захист поліцейських та членів їх сімей», у якому містилися б більш детальні нюанси вдосконалення системи грошового забезпечення поліцейських, з метою відповідності вимогам людяності, європейській та світовій практиці, коли у випадку загибелі поліцейського під час виконання службових обов'язків держава бере на себе зобов'язання щомісячного довічного грошового утримання сім'ї поліцейського, подібно як це відображено у законопроекті «Про внесення зміни до ст. 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо пенсійного забезпечення та щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці» (реєстр. № 2626 від 19.12.2019)⁴⁷.

3. З метою недопущення злочинних схем «Коболева-Кравцова-Недашковського зі щорічним заробітком від 7 до 47 млн грн» у системі МВС, коли мінімальна заробітна плата поліцейського становить 10–12 тисяч гривень, а премії вищого керівництва можуть досягати більше 150 тисяч гривень, з метою синхронізації і упорядкування відповідних надбавок та вирівнювання загального рівня заробітної плати відповідно до поставлених завдань, емоційно-стресового навантаження дане питання потребує свого належного унормування, яке було б взірцевим для інших державних органів, слідуючи принципу «керівник має бути прикладом і взірцем наслідування для підлеглих у всьому».

4. Прогресивною практикою останніх тенденцій законотворчості та загалом державотворення стало заохочення до професійної діяльності шляхом стимулювання грошовими виплатами поліцейських завдяки проведеним спецопераціям, а саме збільшення заробітної плати завдяки відрахуванням з виявленої незаконної діяльності, різного роду порушень фізичних та юридичних осіб, що мотивує працівників (як теоретиків зі створення якісного та своєчасного законодавства, так і практиків, державних службовців, щодо оперативного-своєчасного виявлення відповідних порушень) з метою ефективного виконання професійних завдань і функцій держави у відповідній галузі.

⁴⁵ Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення розмірів пенсій при призначенні, відновлення щорічного березневого осучаснення пенсій та підвищення індексації пенсій : від 03.09.2019 № 2026 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66641 (дата звернення: 18.02.2022).

⁴⁶ Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення осучаснення та підвищення розмірів пенсій : від 02.09.2020 № 4038 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69814 (дата звернення: 18.02.2022).

⁴⁷ Проект Закону про внесення зміни до ст. 142 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо пенсійного забезпечення та щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці : від 19.12.2019 № 2626 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67690 (дата звернення: 18.02.2022).

Серед таких слід назвати проєкт Закону про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»⁴⁸ щодо збільшення максимальної суми грошового переказу з 5 до 25 тисяч гривень.

Щодо підвищення заробітної плати поліцейських заслуговує на увагу недавній новаторський підхід міністра внутрішніх справ Д. А. Монастирського стосовно системного і планового підвищення заробітних плат та виплат, базуючись на досягненнях конкретних результатів роботи, а саме збільшення заробітної плати працівникам системи МВС усіх категорій на 10% з 1 лютого 2022 року. Показово, що кошти для такого підвищення заробітних плат вдалося отримати завдяки спецоперації «Акциз», спрямованої проти нелегальної реалізації підакцизних товарів з 1 листопада 2021 року. За інформацією Державної податкової служби, за два останні місяці 2021 року це забезпечило надходження додаткових 2,3 мільярда гривень. Аналогічна практика може бути застосована і щодо інших спецоперацій, що проводяться поліцейськими.

5. Потребує свого перегляду посадовий оклад курсанта закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських. Позитивною тенденцією є збільшення грошового окладу дітям-сиротам від 3,746 грн до 3,952 грн. Натомість курсант першого-четвертого курсів продовжує отримувати від 208 грн до 281 грн (що регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 988 «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції»)⁴⁹, попри те, що у законодавстві закріплений саме «оклад поліцейського», а не стипендія. У посвідченні курсанта записано, що він має право носіння вогнепальної зброї; курсанти в однаково рівних умовах несуть службу з поліцейськими офіцерами (найчастіше у виді допоміжних сил) щодо охорони публічного порядку та безпеки, у разі заворушень, мітингів тощо. Тому тут існує нагальна проблема, яка потребує свого якнайскорішого законодавчого розв'язання. Крім цього, акцентування уваги у законопроєктах на посадовому окладові курсанта є неабияк важливим в аспекті викорінення корупційної складової у ЗВО МВС, формування фінансової самостійності, у становленні особистості офіцера.

В цьому аспекті кожен із запропонованих законопроєктів доцільно аналізувати у порівнянні з іншими згадуваними нами законопроєктами, з метою збалансування вироблених пропозицій, особливо що стосується проблеми перегляду посадового окладу курсанта закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, не нижче розміру двох прожиткових мінімумів та збільшення посадового окладу дітям-сиротам,

⁴⁸ Проєкт Закону про внесення зміни до ст. 142 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо пенсійного забезпечення та щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці : від 19.12.2019 № 2626 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67690 (дата звернення: 18.02.2022).

⁴⁹ Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 988 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.02.2022).

дітям, позбавленим батьківського піклування, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

6. У випадку, якщо поставлені завдання щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських не можливо виконати в умовах соціальної нестабільності та зубожіння усіх сфер суспільної життєдіяльності, що лягає важким грузом на бюджет держави (адже підвищення посадового окладу тягне за собою підвищення пенсійного забезпечення усіх правоохоронців-поліцейських), ситуація продовжує залишатися критичною.

Так, на сьогоднішній день поліцейські – це єдина категорія осіб, які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»⁵⁰, посадові оклади яких не пов'язані з розміром прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня поточного року.

Пропонується, до виникнення сприятливих умов і перегляду та вирівнювання заробітної платні у всій державі у межах «розумності грошової політики держави», як і в минулому, дане питання регулювати у «ручному режимі», шляхом підвищення премій з мінімальною грошовою виплатою 15 тисяч грн, рівно до тих пір, доки не назріє реальна можливість зміни підходів у формуванні посадових окладів поліцейських.

7. Необхідною є гуманізація трудового (поліцейського) законодавства у напрямку встановлення грошової надбавки, де передовий вітчизняний та європейський досвід свідчить, що, наприклад, подібні норми закріплені у законодавстві Німеччини щодо встановлення надбавки розмір якої залежить від сімейного стану працівника, коли поліцейські, які перебувають у шлюбі та які мають дітей, отримують більше, ніж неодружені чи бездітні працівники що спонукає до створення сім'ї.

Такі норми можуть вивести наше законодавство на принципово вищі щаблі гуманності. Так, поширеним є світовий досвід, коли, крім своїх дітей, багаті сім'ї беруть на виховання дітей із вадами (ДЦП, інвалідністю), щоб власні, – не вирости егоїстами. Подібні тенденції потребують широкого розголосу і поширення, обговорення спеціалістами у сфері трудового законодавства, а також законодавством мають бути передбачені заохочувальні норми гуманізації людських відносин у встановленні грошових надбавок у разі виявленої добродійності. З цих переконань євиникає необхідність широкого вивчення іноземного досвіду щодо грошового забезпечення поліцейських підрозділів та збройних сил іноземних держав, зокрема відповідно до підходів, що прийняті в країнах-членах ЄС.

8. З метою заощадження коштів у системі МВС та виконання інших важливих завдань, пов'язаних із запобіганням плинності поліцейських кадрів, в підрозділах Національної поліції стала звичною практика роботи пенсіонерів на атестованих посадах (особливо, коли такі посади розатестовуються спеціально під таких особистостей) за умов, коли відповідний працівник отримує до 20

⁵⁰ Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>

тисяч пенсії і ще стільки ж заробітної плати, що, безперечно, є нонсенсом. Тому, з метою уникнення корупційної складової відповідними нормами законодавства, слід заборонити подібну діяльність, задля того, щоб молоді працівники мали можливості просування по службі, досягали вершин професійного зросту, а головне – змогли дослужити до пенсійного віку, що сьогодні є зовсім не просто. Недарма, з огляду на ненормований робочий день, професійне вигорання, поліцейські, у разі бажання, ще до недавнього часу могли виходити на пенсію після 20 років служби або ж залишались атестованими. У разі утримання особи на відповідній посаді слід перевіряти її на факти причетності до корупційних зв'язків. Як правило, це «злочні» посади центрального апарату, головних управлінь, навчальних закладів тощо. В даному випадку повинен діяти принцип «дорогу молодим, з можливістю залишення професіоналів».

9. Серйозною проблемою сьогоднішнього дня є вихід у відпустки працівників поліції. У більшості, особливо практичних, працівників, в умовах ненормованого робочого дня, залишились частини невикористаних відпусток за останні два, три, а то й чотири роки. Що робити у такому разі? Чи є можливість віддати частину своєї невикористаної відпустки співробітнику однієї установи у разі надання письмової згоди, навіть нотаріально завіреної (у разі необхідності). Безперечно, у разі психологічних травм, нервових зривів може виникнути безліч запитань. З цих переконань вважаємо, що хоча б два тижні у рік відпустка повинна бути обов'язковою. Попри все, така практика сприяла б вибудовуванню відносин співробітництва на принципах взаємодопомоги один одному (наприклад, якщо у колективах працює подружжя, і один із членів сім'ї виявив бажання віддати частину своєї відпустки іншому). Така норма у трудовому законодавстві посилить значення принципу гуманізму, в якості альтернативи може бути нормативно закріпленою та дала б широкі можливості вибудовування добросовісних, добросусідських відносин у колективах при виникненні неочікуваних ситуацій чи реальної потреби та необхідності – у разі хвороби чи інших обставин, особливо коли йдеться про перешкоди у досягненні особою пенсійного віку чи виходу із складних та неочікуваних життєвих ситуацій.

10. Існує потреба у створенні платформи щодо обговорення нормативно-правової бази, законопроектів усіма бажаючими. Зважаючи на те, що в Україні велика кількість глибоко обізнаних і грамотних людей, фахівців своєї справи у тих чи інших сферах, а також з позицій того, що кожному з нас доводиться стикатись з різного роду життєвими труднощами, є реальна необхідність створення площадки (платформи) для обговорення законодавчих ініціатив, нових законопроектів та відміни існуючих у разі їхньої застарілості (невідповідності існуючому стану суспільних відносин).

Отже, спираючись на проаналізовані матеріали, варто зазначити: аналізовані нами законопроекти містять недоліки, які роблять їхній розгляд, у якості альтернативних, такими, які можна взяти за основу відповідного нового нормативно-правового акту. Аналіз багатьох законопроектів щодо грошового забезпечення поліцейських свідчить, що вони потребують значного

доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень; система оплати праці, визначена статтею 94 Закону України «Про Національну поліцію», є доволі ускладненою, містить велику кількість змінних, непостійних складових, що не сприяє прозорості, прогнозованості та справедливості під час розрахунку місячного грошового забезпечення поліцейського.

Як бачимо, порушена проблема впродовж останніх майже 4-х років відображена на законопроектному рівні, інтенсивність обговорення якої лише посилюється впродовж останніх місяців. Водночас, однозначних схвальних відгуків у експертних висновках, виданих різними державними органами, немає. Показово, що у пояснювальних записках чотирьох законопроектів (№№ 6506, [6506-1](#), [6506-2](#), [6506-3](#)) стосовно грошового забезпечення поліцейських суттєво різняться варіанти вирішення означеної проблеми. В той же час у кожному із них є важливі істини, позитивні риси, на яких, власне, і має вибудовуватись новий (узагальнюючий, комплексний) законопроект, з урахуванням, у тому числі, і наших зауважень.

Надзвичайно важливим є визначення засадничих орієнтирів нового нормативно-правового акта. У цьому аспекті досить слушно висловлюється Т. А. Масалова, яка відстоює принципову позицію – щоб поліцейським нараховували та видавали гідну винагороду, але також й те, щоб це грошове забезпечення було гарантовано державою (і це правило повинно реалізовуватися на рівні законодавства): а) виплачувалось на регулярній основі (в поточному місяці за попередній чи щомісяця за поточний місяць); б) виплачувалось в очікуваному розмірі, що визначається за зрозумілою формулою; в) максимально можливо відповідало особистому трудовому внеску поліцейського у результат, що досягається службою в органах поліції; г) породжувало право на захист права на грошове забезпечення, що забезпечується державними органами⁵¹.

V. СТОСОВНО БЕЗПЕКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПОКРАЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЧЕРЕЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРЕАТИВНИХ ІНІЦІАТИВ: ІНТЕРВ'Ю З І. В. КРИЦАКОМ

Про нагальні проблеми Івано-Франківщини, соціальну допомогу та культуру поведінки франківчан, духовно-сутнісні аспекти суспільства в умовах сьогоденної російсько-української війни, а також про грошове забезпечення поліцейських спілкуємось зі старшим науковим співробітником науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування, кандидатом юридичних наук, підполковником поліції Іваном Крицаком за час його майже чотирирічного здобуття практичного досвіду у ГУНП В Івано-Франківській області.

⁵¹ Масалова Т. А. До питання основних засадничих ідей грошового забезпечення поліцейських. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 91 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2021. С. 128–134.

Будь-яка робота повинна мати достойну грошову винагороду (з духовних переконань навіть більшу, аніж передбачена домовленістю), щоб засвідчити повагу та вдячність людині.

– Чи влаштовує вас чистота і порядок в Івано-Франківську?

– Ще багато треба зробити, щоб Івано-Франківськ став чистим привабливим містом. Особливу стурбованість викликає центральна його частина, біля ратуші, де видні поржавілі дахи будинків, які не фарбувались хтозна-коли. Також необхідно звернути увагу на культуру прибирання. Прибиральники у місті часто не забезпечені належною уніформою, обмундируванням з відповідним надписом: «Зробимо Франківськ чистішим!», «Дякуємо за чистоту», «За чисте довкілля» тощо. Думаю, прибиральники повинні жити поряд з увіреною їм територією, щоб якомога раніше вийти на об'єкт – з 4 до 6 години ранку, як це спостерігається у багатьох найчистіших містах світу. Бо інколи, у час пік, прибиральниця вимітає на людей усю пилію, що дуже не приємно.

– Які ще проблеми в цьому контексті можете назвати?

– Спостерігається масове паління цигарок просто на вулиці, коли інші змушені вдихати дим того, хто йде попереду. Вважаю, потрібно робити зауваження таким особам, формувати відповідну культуру поведінки, встановлювати білборди з пропагандою заборони поганих звичок, зрештою, ухвалювати на законодавчому рівні відповідні нормативно-правові акти про заборону такої поведінки, особливо в умовах Covid-19.

– Яким чином пропонуєте розв'язати проблему заторів у місті?

– Це питання потребує особливої уваги. Багато вузьких вулиць є непридатними для великої кількості автотранспорту. З цих переконань пропонується запровадження реверсного руху у певний період часу, у зв'язку зі значними пробками на пасічнянському мосту, інших ділянках дороги.

– Що скажете про житлову сферу Франківська?

– Останніми десятиліттями місто суттєво змінилося, воно поступово стає модерним, завдяки сучасним забудівлям. Водночас потребує свого оновлення система архітектурного планування, із залученням кращих спеціалістів, архітекторів України та світу, об'єднання спільних зусиль фахівців Університету Короля Данила, де сьогодні успішно функціонують спеціальності «архітектура та містобудування», «будівництво та цивільна інженерія», з огляду на особливу креативність сучасної молоді. Також у сфері житлового забезпечення доречним було б зведення мережі сучасних урбан-парків, організація іншого відкритого простору для творчості та розваг.

– Та чи людині насправді потрібно так багато місця для комфорту?

– З нашим розвитком економіки найближчим часом не можливо буде оплатити великі житлові площі, а тому нинішня система будівництва житла

потребує трансформації. Замість великих польських будинків, квартир-сталінок знову модними стають невеликі за площею квартири, доступні для придбання і комфортні для проживання. Для вічності людині багато не потрібно – всього 1 метр на 2. А ми й надалі розбудовуємо величезні площі, котеджі для особистого комфорту, тоді як інші потребують нашої допомоги. Може, краще відвідаймо сиротинці, будинки перестарілих і побачимо цих людей на власні очі.

– Як ви відноситеся до всиновлення дітей?

– Можливо, у молодості думав інакше, а зараз зрозумів, що чужих дітей не буває. До речі, в Європі є дуже хороша практика, коли багаті й заможні сім'ї, крім своїх дітей, беруть до себе дитину з вадами ДЦП, інших хворих, щоб власні діти не стали егоїстами, а розуміли, що таке співстраждання. Так, одного разу спілкуючись з дівчиною, круглою сиротою, яка, між іншим, закінчила один із найпрестижніших навчальних закладів країни, вона мені сказала: «Я обов'язково усиновлю хоча б одну дитину, тому що знаю, що таке сирітська доля».

– Що необхідно зробити для дієвих кроків у цьому напрямку?

– Неодноразово довелося побувати у сиротинці під Румунією, де сьогодні виховується понад 500 дітей-сиріт. Скажу так: їх треба бачити на власні очі, особливо «Стьопочку» з Івано-Франківська, без ручок, і з ногами у нього також проблеми. Страх і трепет переймає у такі хвилини. Здається, серце розірветься від болю, бо чим зарадити, як допомогти таким дітям? Тому вважаю, що майбутнє Франківщини – у допомозі дітям, підтримці молоді. До речі, 2023-й міг би стати Роком дітей-сиріт і перестарілих. Думаю, вже варто наживати плоди для вічності, а то будуємо височенні храми, а вони залишаються порожніми і відчинені лише на декілька годин у великі свята. Бо ж нагодувати голодного чи подати милостиню не буде можливості, якщо завтра Господь покличе до вічності. А й справді, що будемо робити у четвер, якщо в середу помремо.

Між іншим, у цьому напрямку можна розвивати соціальну рекламу, адже найбільшу підтримку завойовуєш тоді, коли допомагаєш дітям-сиротам, самотнім, вдовам, засудженим. Навіть євангелька істина гласить: «Тим, що в лікарні, у сиротинцях, у хоспісах, у будинках перестарілих лежать, і тим, що в темницях сидять, – допоможімо усі разом». Монахи радять: найбільша благодать на людину приходить тоді, коли даємо пожертви на тюрми, сиротинці, самотнім, перестарілих, хворим – усім тим, що самі про себе не можуть попіклуватись.

– Поговоримо про не менш гостру й актуальну проблему. Сьогодні ви вибудовуєте тісну співпрацю з поліцейськими підрозділами області. Чи спостерігаєте якісь зрушення у напрямку грошового забезпечення поліцейських?

– Міністерство внутрішніх справ на усіх рівнях говорить про підвищення заробітних плат у лютому для поліцейських на 10 %. Також означена проблема

впродовж останніх майже 4 років відображена на законопроектному рівні, інтенсивність обговорення якої досягла вершин своєї важливості останніми місяцями. Показово, що у пояснювальних записках чотирьох законопроектів (№№ 6506, 6506-1, 6506-2, 6506-3) стосовно грошового забезпечення поліцейських суттєво різняться варіанти вирішення цієї проблеми. Тож однозначних схвальних відгуків у експертних висновках, виданих різними державними органами, немає.

Як зазначив міністр Денис Монастирський, питання забезпечення поліцейських, на жаль, залишається недосконалим, і на сьогодні середня заробітна плата поліцейського становить приблизно 12 тис. грн. За його словами, середня зарплата хоча б у 15 тис. грн могла би бути тим стартом, з якого поліцейський розпочне свою службу в поліції, враховуючи ті виклики, які переживає галузь. Власне, питання неналежного матеріального забезпечення і визначає недобір особового складу Нацполіції, який на сьогодні становить від 20 до 30 %.

– Подейкують, що абсолютній більшості працівників поліції не виплатили «тринадцятої» зарплати у зв'язку із працею в умовах Covid-19, матеріальної допомоги на вирішення соціально-побутових питань у повному обсязі. Що вам про це відомо?

– Виступ експоліцейського Дмитра Ринкового стосовно вказаного факту теж сприяв винесенню цього питання на громадське обговорення. За лічені дні була створена група у Telegram-каналі під назвою «Спілка працівників Національної поліції», яка сьогодні налічує майже 62 тисячі поліцейських. Наступна хвиля стурбованості військовослужбовцями продовжилась з причин, що гарматчик отримує 10 тисяч гривень зарплати. Захмарне навантаження, викликане значним некомплектом та низькою штатною чисельністю працівників, призвело до виникнення в поліцейських колективах протестного руху, який ширився державою. Ці питання жваво обговорюються у соціальних мережах, здобувають значний суспільний резонанс.

– Яким є обґрунтування підвищення грошового забезпечення поліцейських?

– Насамперед висока відповідальність за життя та долі людей. А ще – психологічні та фізичні навантаження, ненормований робочий день, постійні ризики від злочинного середовища чи інших обставин. Якщо в державному бюджеті України є кошти на належне фінансове забезпечення органів прокуратури, НАБУ, ДБР, САП та інших правоохоронних підрозділів, то фінансове забезпечення поліцейського теж не може ігноруватися. Адже саме від роботи поліцейського загалом залежать соціальна стабільність у державі, подолання корупції, руйнування злочинних механізмів та багато чого іншого.

Також слід сказати, що грошове забезпечення значною мірою складається із щомісячних премій, розмір яких може змінюватися за рішенням керівників регіонального рівня, що призводить до зловживань та негативно позначається на психологічному кліматі колективів. З іншого боку слід пам'ятати, що

встановлення граничного бар'єру заробітної плати негативно впливає на працівника, адже відсутня мотивація працювати краще, щоб отримати ще три-п'ять тисяч відповідної надбавки та максимально використати відповідний людський потенціал натхнення та праці. Існуюча диспропорція між грошовим забезпеченням поліцейських та інших представників правоохоронних органів призводить до послідовної руйнації та втрати мотивації служити у поліцейських колективах. Держава не може допустити відтік професійних кадрів з Національної поліції через низький рівень оплати праці. Це є прямою загрозою національній безпеці.

– У разі нестачі фінансування поліцейські змушені займатись іншою трудовою діяльністю. Вважаєте нормальною таку ситуацію?

– А як вижити на 10-15 тисяч зарплати!? Динаміка реального зростання грошового забезпечення працівників поліції незначна. При сформованій неефективній системі соціально-економічних заходів працівники поліції часто змушені виживати, використовувати незаконні джерела прибутків. Розгул корупції у суспільстві знайшов своє відображення й у підрозділах поліції. Неформальні підробітки поліцейських як охоронців, таксистів – це лише видима верхівка цього айсберга. Корупція та дефекти трудової діяльності в лавах поліції сприяють зростанню злочинності в суспільстві, а отже, створюють реальну загрозу безпеці населення. Цьому належить протидіяти в рамках розвитку механізму викорінення корупції.

– Чи вивчали ви зарубіжний досвід регулювання оплати праці поліцейських?

– У співробітників поліції, наприклад, Німеччини діє спеціальна «місцева» надбавка, розмір якої залежить від сімейного стану працівника. У поліцейських, які перебувають у шлюбі, та у працівників, які мають дітей, розмір зазначеної надбавки вищий, ніж у неодружених і бездітних працівників. Необхідно також зазначити, що ця надбавка встановлюється не в процентній величині, а в абсолютних грошових розмірах.

Показовим елементом системи соціального забезпечення працівників поліції в Японії є можливість працювати в поліції після досягнення максимального терміну служби, без обмеження, задіявши таким чином принцип «довічного найму» співробітника, який активно практикується в японській поліцейській системі. У цьому випадку працівника також стимулюють шляхом виплати спеціальної надбавки до грошового забезпечення.

І насамкінець, у США перевіреним на практиці ефективним способом захисту та відстоювання законних інтересів співробітників ОВС є профспілкові організації. Членство у профспілці носить виключно добровільний характер, проте воно накладає певні обов'язки на учасників профспілки – регулярне внесення грошових коштів, внесків на рахунок організації, які мають цільовий характер. Наприклад, профспілки доплачують певні кошти до пенсійного фонду, наймають адвокатів у разі виникнення будь-яких проблем і вирішують

багато інших питань, наприклад, покривають частину витрат поліцейського на медичні послуги.

– Які можете надати рекомендації щодо вдосконалення системи грошового забезпечення поліцейських?

– На мою думку, необхідним є розроблення та прийняття окремого нормативно-правового акту – Закону України «Про соціальний і правовий захист поліцейських та членів їх сімей», в якому містилися б більш детальні нюанси вдосконалення системи грошового забезпечення поліцейських, з метою відповідності вимогам людяності, європейській та світовій практиці, коли у випадку загибелі поліцейського під час виконання службових обов'язків держава бере на себе зобов'язання щомісячного довічного грошового утримання сім'ї поліцейського, подібно як це відображено у законопроекті «Про внесення зміни до ст. 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо пенсійного забезпечення та щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці» (реєстр. № 2626 від 19.12.2019).

– І насамкінець, чи існує, на ваш погляд, необхідність створення платформи щодо обговорення нормативно-правової бази усіма бажаними?

– Зважаючи на те, що в Україні велика кількість глибоко обізнаних і грамотних людей, фахівців своєї справи у тих чи інших сферах, а також з позицій того, що кожному з нас доводиться стикатися з різними життєвими труднощами, виникає реальна необхідність створення площадки для обговорення законодавчих ініціатив, нових законопроектів та відміни існуючих – у разі їхньої неефективності та невідповідності нинішньому стану справ.

ВИСНОВКИ.

Слід наголосити на тому, що у Державі Ізраїль середня зарплата поліцейського становить 5 тисяч американських доларів, а під час відпустки додатково виділяється на оздоровлення 1 тисяча доларів. Передбачено й інші фінансово-матеріальні заохочення⁵². Все це забезпечує самовіддану, чесну і добросовісну роботу поліцейської служби, до чого повинна прагнути і наша держава. Вільна людина – це фінансово-матеріально незалежна людина. Такий статус повинен мати і поліцейський України, який буде служити лише суспільству і захищати його права. Таким чином до Закону України «Про Національну поліцію» є питання, над якими потрібно працювати, щоб створити реально діючий правозахисний механізм щодо охорони праці та соціального захисту поліцейських, котрий міцно ґрунтувався б на правовій базі і забезпечував би їх сумлінну роботу⁵³.

⁵² Серета В. В. Досвід діяльності підрозділів поліції Держави Ізраїль у налагодженні взаємодії з громадськістю. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матеріали МНПК, присвяченої 50-річчю ДДУВС (17 березня 2016 року). Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2016. С. 31–34.

⁵³ Грибан В. Г. Охорона праці та соціальний захист поліцейських України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2017. № 1. С. 25-31.

Механізм соціального захисту поліцейських відіграє важливу роль у забезпеченні прав зазначеної категорії осіб у сфері соціального захисту. Успішність його реалізації безпосередньо пов'язана з ефективністю заходів щодо соціального захисту поліцейських, які мають здійснюватися за допомогою підтримки на високому рівні соціально-економічних і суспільно-політичних умов забезпечення соціальних гарантій та матеріальних компенсацій для цієї категорії, з урахуванням специфічних умов проходження служби з охорони публічної безпеки та правопорядку, а також боротьби зі злочинністю. Головною метою вдосконалення механізму соціального захисту поліцейських є приведення його в стан, що дозволяє забезпечити їх надійний соціальний захист, а також створити умови для покращення їх добробуту, повноцінного відпочинку, оздоровлення, професійного й духовно-морального розвитку тощо⁵⁴.

Безперечно вжиті заходи є важливими, потрібними і актуальними в сучасних умовах. Між тим ефективність діяльності системи МВС, та Національної поліції, зокрема, залежить не лише від факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, а насамперед нових підходів до системи управління, від чого залежатиме ефективність дій персоналу в конкретних умовах, реалізації розроблених планів, досягнення стратегічних цілей правоохоронного відомства⁵⁵.

---

⁵⁴ Марусевич Д. О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських: дис.... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. С. 98.

⁵⁵ Романенко М. В. Особливості соціального забезпечення поліцейських. Право.UA. 2015. № 4. С. 35–39.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аносенков А., Ізбаш К. Поняття та особливості соціального захисту поліцейських в Україні. Актуальні проблеми правознавства. №3 (31). 2022. С. 43–49. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1431>
2. Про національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року №580-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Князькова Л. М. Роль держави у соціальному захисті поліцейських. Юридичний науковий електронний журнал. № 3. 2022 С. 25–28.
4. Клипа О.П. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту працівників Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2021. 212 с.
5. Марусевич Д. О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських: дис.... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 236 с.
6. Тимофєєва М. І. Сутність соціального захисту населення. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2016. № 6 (230). С. 169–178.
7. Поняття соціальної безпеки та соціального захисту. Освіта.UA : [сайт]. URL : https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18613/.
8. Степанюк О. О. Соціальний захист населення України. Науковий блог «Національний університет “Острозька академія”» : [сайт]. URL: <https://naub.oa.edu.ua>.
9. Вакуленко В. М. Соціальний захист населення України : навч. посіб. Київ : Фенікс, 2010. 212 с.
10. Підлипна Р. П. Система соціального захисту населення в Україні в сучасних умовах: сутність і основні складові. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2015. № 1 (69). Ч. 1. С. 16–21.
11. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять. Право України. 2000. № 4. С. 35–39.
12. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Юридична думка, 2007. 992 с.
13. Юридичний словник / за ред. Б. М. Бабія. Київ : Гол. ред. Укр. рад. енцикл., 1983. 872 с.
14. Шапенко Л. О. Щодо співвідношення категорій «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» працівників цивільної авіації. Юридичний вісник. 2014. № 2. С. 15–19.
15. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII (редакція на 11.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#top> (дата звернення 10.02.2022).
16. Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських: проект Закону України №6506-1, зареєстрований у Верховній Раді України 06.01.2022 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=7356 (дата звернення 14.02.22р.).

17. Калашник М. В. Соціально-правові гарантії забезпечення діяльності органів поліції. Європейські перспективи. 2017. № 1. С. 64–68.

18. Босак Х. З. Щодо вдосконалення соціального захисту співробітників органів внутрішніх справ України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. № 4. С. 154–166.

19. Фінансування поліції в проєкті держбюджету 2021 р. є недостатнім – голова комітету Денис Монастирський. 14 грудня 2020 р. Interfax-Україна : інформаційне агентство : вебсайт. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/political/709702.html>

21. Оплата труда сотрудников правоохранительной службы и иные меры соц. обеспечения сотрудников и пенсионеров (Официальный сайт Министерства внутренних дел Республики Казахстан). URL: http://mvd.gov.kz/portal/page/portal/mvd/mvd_page/mvd_pension_social/mvd_pension_social_socialOVD/Оплата%20труда%20сотрудников%20ОВД%20и%20и

22. Об утверждении Правил премирования, оказания материальной помощи и установления надбавок к должностным окладам работников органов Республики Казахстан за счет средств государственного бюджета: Постановление Правительства Республики Казахстан от 29 августа 2001 года № 1127. URL: <http://normativ.kz/view.php?ID=8802#>

23. Масалова Т. А. Щодо гарантій захисту права поліцейського на грошове забезпечення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2021. Вип. 66. С. 118–122.

24. Самбор М. А. Додаткова доплата до грошового забезпечення поліцейських під час карантину: адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб щодо ухвалення рішення про її виплату. Право і Безпека. 2021. № 2. С. 85–96.

25. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу Х «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) : від 22.09.2005 № 5-рп/2005 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05> (дата звернення: 23.03.2021).

26. Бортник С. М. Проблеми правового регулювання грошового забезпечення поліцейських. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2018. Вип. 48(1). С. 133–137.

27. Проект Закону про внесення змін до Розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади" (щодо визначення розмірів посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників правоохоронних та інших органів державної влади) : від 11.12.2019 № 2572 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67607 (дата звернення: 18.02.2022).

28. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо упорядкування умов грошового забезпечення окремих категорій осіб) : від 16.01.2020 № 2750 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67910 (дата звернення: 18.02.2022).

29. Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських : від 05.01.2022 № 6506 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73566 (дата звернення: 18.02.2022).

30. Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських : від 05.01.2022 № 6506-2 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73573 (дата звернення: 18.02.2022).

31. Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо поліпшення умов грошового забезпечення поліцейських : від 11.01.2022 № 6506-3 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73574 (дата звернення: 18.02.2022).

32. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо вдосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців : від 13.01.2022 № 6518 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73587 (дата звернення: 18.02.2022).

33. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення розмірів пенсій при призначенні, відновлення щорічного березневого осучаснення пенсій та підвищення індексації пенсій : від 03.09.2019 № 2026 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66641 (дата звернення: 18.02.2022).

34. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення осучаснення та підвищення розмірів пенсій : від 02.09.2020 № 4038 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69814 (дата звернення: 18.02.2022).

35. Проект Закону про внесення зміни до ст. 142 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо пенсійного забезпечення та щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці : від 19.12.2019 № 2626 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67690 (дата звернення: 18.02.2022).

36. Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 988 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.02.2022).

37. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>

38. Серeda В. В. Досвід діяльності підрозділів поліції Держави Ізраїль у налагодженні взаємодії з громадськістю. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матеріали МНПК, присвяченої 50-річчю ДДУВС (17 березня 2016 року). Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2016. С. 31–34.

39. Грибан В. Г. Охорона праці та соціальний захист поліцейських України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2017. № 1. С. 25-31.

40. Романенко М. В. Особливості соціального забезпечення поліцейських. Право.UA. 2015. № 4. С. 35–39.

Науково-методичні рекомендації

ШАТРАВА Сергій Олександрович
ДЖАФАРОВА Олена В'ячеславівна
ДЕНИЩУК Денис Євгенович
КРИЦАК Іван Васильович
ПОГОРІЛЕЦЬ Олена Валеріївна

Модернізація системи соціального захисту поліцейських

Науково-методичні рекомендації

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.